

EXPO KASSA KASSA!

THEMA 4: DE MARKT

Van dag of weekmarkt tot jaarbeurs, van vismarkt tot rommelmarkt, van vroegmarkt tot kerstmarkt. De markt heeft vele gezichten. Eeuwenlang zijn markten met verse voedingswaren van levensbelang voor de stadsbewoners. Met hun vaste plek op pleinen en in straten bepalen ze al sinds de middeleeuwen mee hoe dorpen en steden eruitzien.

In de 19 de eeuw neemt het aantal markten nog aanzienlijk toe, dankzij economische vooruitgang. Tegelijk groeit de concurrentie. Winkels maken opgang als modern en hygiënisch alternatief voor de dagelijkse bevoorrading. Vanaf de jaren 1950 verliest de markt verder terrein. Supermarkten met ruime openingsuren bieden meer comfort aan de groeiende groep vrouwen die buitenshuis gaat werken.

Toch blijven markten tot vandaag in vele vormen bestaan. Het sociale contact, de korte keten van veld naar klant of net de kramen met exotische en verrassende producten... Zeker in de steden brengen markten een bont publiek op de been. Ook nieuwe concepten bouwen verder op de principes van de traditionele markt, of doen de grens tussen markt en winkel vervagen.

Winkels op wielen

Eeuwenlang behouden marktkramen min of meer dezelfde vorm: een tafel op schragen, een houten frame met een zeildoek tegen zon en regen. De kramers voeren hun waren aan in manden en kratten, die ze op hun rug dragen of met eenvoudige karren vervoeren. Vanaf midden 20de eeuw zijn als verkoopkraam ingerichte vrachtwagens in opmars. Van eenvoudige wagens voor textiel tot met koeling uitgeruste winkels op wielen voor vlees en vis. Ze bieden de verkopers meer comfort en voldoen aan de almaar strengere regels rond hygiëne en voedselveiligheid.

Reglementering van de markt

Eeuwenlang legt het stads of gemeentebestuur de plaatsen en tijdstippen vast waarop markten mogen doorgaan. Zo houdt de lokale overheid grip op de voedselbevoorrading. Ze ziet toe op de betrouwbaarheid van maten en gewichten en int belastingen bij de marktkramers. Eind 19 de eeuw groeit de concurrentie tussen traditionele markten en nieuwe winkels. Steden en gemeenten scherpen hun marktreglement aan en leggen beperkingen op om de winkeliers te beschermen. Doorheen de 20e eeuw verliest de markt terrein. Vandaag blazen overheids campagnes haar nieuw leven in.

Uitgestrekte pleinen en overdekte hallen

Van oudsher bieden marktkramers hun waren aan op goed bereikbare plaatsen en pleinen. Namen als Groentemarkt, Veemarkt en Vrijdagmarkt getuigen van de vaste plekken die ze innemen. Kleinere steden en gemeenten moeten het meestal doen met één wekelijkse markt voor alle waren. In de 19 de eeuw verrijst in grote steden een nieuw type bouwwerk: de overdekte markthal, modern vormgegeven en gemaakt uit materialen als ijzer, staal en glas. Ook oudere vleeshuizen en vismijnen worden ingeruild voor nieuwe verkoophallen met meer aandacht voor hygiëne en geurhinder.

Vertier en muziek op de markt

Markten zijn publieke plaatsen waar veel volk samenkomt. Naast de kramers zien ook anderen er brood in. Tandentrekkers, waarzeggers, zakkenrollers ... Vooral de marktzangers zijn graag geziene gasten.

Op eenvoudige melodieën brengen ze volkse liederen over moorden, politiek, de laatste nieuwe roddels, het leven en de liefde. Vanaf de jaren 1950 verdwijnen de straatzangers door de komst van massamedia stilaan van het toneel. Enkelen houden de stiel in leven.